

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Program osnovna šola
TUJI JEZIK V 1. RAZREDU
NEOBVEZNI IZBIRNI PREDMET
Učni načrt

1. razred: 70 ur
Skupaj: 70 ur

Program osnovna šola
Tuji jezik v 1. razredu
Neobvezni izbirni predmet
Učni načrt

Članice delovne skupine za pripravo učnega načrta:

mag. **Katica Pevec Semec**, Zavod RS za šolstvo, vodja
Alenka Andrin, Zavod RS za šolstvo
Stanka Emeršič, Osnovna šola Janka Padežnika Maribor
dr. **Mateja Fojkar Dagarin**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
dr. **Saša Jazbec**, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta
Mihaela Kerin, Zavod RS za šolstvo
Berta Kogoj, Zavod RS za šolstvo
mag. **Jana Kruh Ipavec**, Zavod RS za šolstvo
dr. **Mojca Juriševič**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
mag. **Marta Novak**, Zavod RS za šolstvo
dr. **Karmen Pižorn**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Mateja Todorovski, Osnovna šola Vransko – Tabor
Susanne Volčanšek, Zavod RS za šolstvo
Romana Zupančič, Osnovna šola Rače
Natalija Šipoš, Dvojezična osnovna šola Genterovci

Redakcijski pregled:

dr. **Mateja Fojkar Dagarin**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Fanika Fras Berro, Zavod RS za šolstvo
mag. **Marta Novak**, Zavod RS za šolstvo
mag. **Katica Pevec Semec**, Zavod RS za šolstvo
Susanne Volčanšek, Zavod RS za šolstvo

Recenzentke učnega načrta:

dr. **Mihaela Brumen**, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
dr. **Lucija Čok**, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije
Bernarda Avsenik, Osnovna šola Bičevje Ljubljana
Nina Triller, Osnovna šola Kolezija Ljubljana

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo
Za ministrstvo: dr. **Jernej Pikalo**
Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredila: mag. **Katica Pevec Semec**
Tehnično uredila: **Tanja Kajfež**
Jezikovni pregled: **Mira Turk Škraba**

Sprejeto na 161. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 19. decembra 2013.

Prva izdaja
Ljubljana 2013

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:81'243(0.034.2)

UČNI načrt. Program osnovna šola. Tuji jezik v 1. razredu [Elektronski vir] : neobvezni izbirni predmet / [članice delovne skupine za pripravo učnega načrta Katica Pevec Semec ... [et al.] ; uredila Katica Pevec Semec]. - 1. izd. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2013

Način dostopa (URL):

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/program_razsirj_eni/TJ_prvi_razred_izbirni_neobvezni.pdf

ISBN 978-961-03-0215-5 (Zavod RS za šolstvo, pdf)

1. Pevec Semec, Katica

272294400

VSEBINA

1	OPREDELITEV PREDMETA	5
1.1	Pomen usvajanja tujega jezika v prvem razredu.....	6
2	SPLOŠNI CILJI	6
3	OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	6
3.1	Cilji.....	6
3.2	Vsebine.....	7
4	STANDARDI ZNANJA.....	10
4.1	Poslušanje in slušno razumevanje.....	10
4.2	Govorno sporočanje in sporazumevanje.....	11
5	DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	12
5.1	Uresničevanje ciljev predmeta	12
5.2	Individualizacija in diferenciacija	13
5.3	Preverjanje in ocenjevanje znanja	13
5.3.1	Preverjanje znanja	13
5.3.2	Ocenjevanje znanja	14
5.4	Informacijska tehnologija	14
5.5	Medpredmetne povezave	15
6	ZNANJE IZVAJALCEV	17

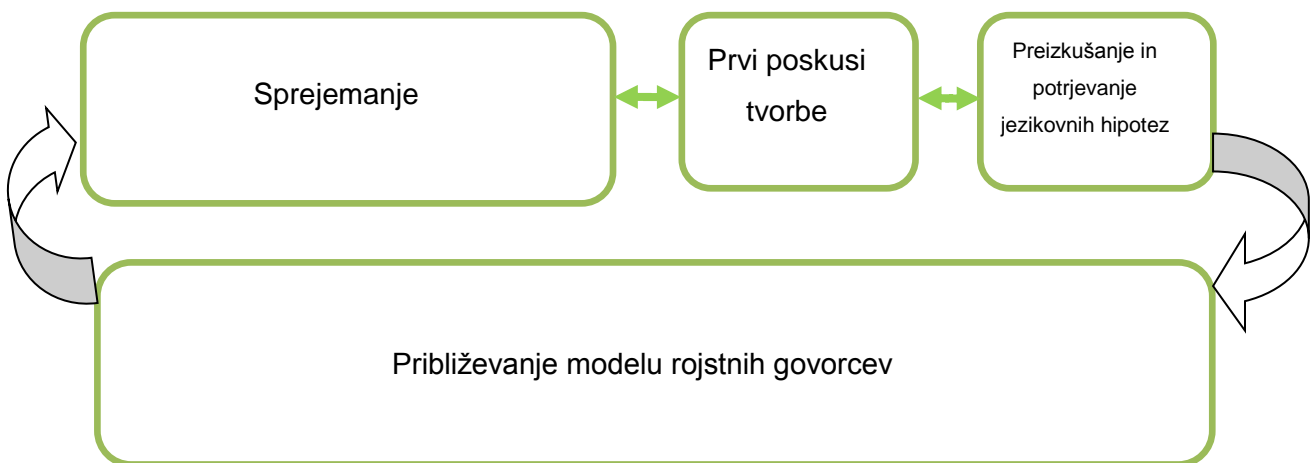
1 OPREDELITEV PREDMETA

Otroci srečujejo jezike na različne načine. Že pred vstopom v šolo so v stiku z vrstniki in/ali starejšimi, ki prihajajo iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij, vse več možnosti za izpostavljenost tujim jezikom pa ponujajo tudi mediji, katerih vsebina je predstavljena v najrazličnejših jezikih.

Poučevanje in učenje tujih jezikov ob vstopu v prvi razred osnovne šole ponuja učencem¹ model vseživljenjskega jezikovnega učenja.

Prednost učenja tujih jezikov v prvem razredu je poleg daljše izpostavljenosti jeziku tudi strpnejši odnos do drugačnosti. Zgodnejši začetek učenja tujega jezika pozitivno vpliva na otrokov spoznavni razvoj, npr. na fleksibilnost mišljenja, na metajezikovno zavedanje, boljše poznavanje maternega jezika, zavedanje o procesu učenja ter razvijanje lastnih strategij učenja. Učenci imajo različne materinščine, za večino učencev je to slovenščina, na jezikovno mešanih območjih pa sta to italijanščina in madžarščina. Večja jezikovna in kulturna pestrost učencev se kaže v porastu raznovrstnosti jezikov, saj poleg maternega učenci obvladajo še druge jezike.

Glede na domače in mednarodne raziskave ter izkušnje s poučevanjem tujega jezika v prvem razredu je usvajanje jezika uspešno, če vključuje stopnje, ki so poenostavljeno prikazane v nadaljevanju.

Prikaz 1: Shematični prikaz koncepta učenja in poučevanja tujih jezikov v prvem razredu

Učni načrt omogoča povezovanje neformalnega učenja v predšolskem obdobju s formalno obliko v prvem razredu in je izhodišče za učinkovito nadaljnje učenje. Pri izvajanju pouka učitelj dosledno uporablja tuji jezik in premišljene didaktične pristope, ki upoštevajo stopnje (tuje)jezikovnega usvajanja in omejene časovne okvire.

Pod tuji jezik v 1. razredu sta načeloma predvidena angleščina ali nemščina oz. delovni jeziki Evropske unije.

¹ V tem učnem načrtu uporabljeni izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, veljajo za oba spola (učenec za učenca in učenko, učitelj za učitelja in učiteljico).

1.1 Pomen usvajanja tujega jezika v prvem razredu

Raziskave s področja razvojne psihologije, psiholingvistike, sociolingvistike in jezikoslovja podpirajo uvajanje tujih jezikov v čim zgodnejše otroštvo, kajti vrtec in osnovna šola dajeta temelj vsem področjem učenja, ki jih določena skupnost prepoznava kot pomembne.

Kakovostno učenje/poučevanje tujih jezikov v zgodnjem obdobju temelji na razvojnih lastnostih otrok, kot so npr. radovednost, želja po učenju, potreba po sporazumevanju, pripravljenost in sposobnost posnemanja ter sposobnost izgovarjanja novih in neznanih glasov.

Namen učenja/poučevanja tujega jezika v prvem razredu je senzibilizacija za tuji jezik, ki hkrati spodbuja pozitiven odnos do tujih jezikov in daje učencu možnost celostnega učenja.

Poučevanje in učenje tujih jezikov v prvem razredu naj poteka v spodbudnem in varnem učnem okolju, temelji naj na personalizaciji in diferenciaciji pouka ter spremljanju in spodbujanju napredka posameznega učenca.

2 SPLOŠNI CILJI

Učenci pri učenju tujega jezika v prvem razredu razvijajo spoznavne, medkulturne in metakognitivne spretnosti/zmožnosti ter ključne kompetence za vseživljenjsko učenje.

Splošni cilji učenja tujega jezika v prvem razredu so:

- senzibilizacija za jezike;
- spoznavanje kulturne različnosti in stikov med kulturami;
- razvijanje učenčevih sprejemniških, tvorbnih in interaktivnih spretnosti/zmožnosti.²

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

V prvem razredu se tuji jezik povezuje s cilji, vsebinami in dejavnostmi drugih predmetov. Učenci si pridobijo prvo znanje o svetu z maternim/prvim jezikom, ki ga tuji jeziki širijo in dopolnjujejo.

Teme pri pouku tujega jezika se navezujejo na vsebine drugih predmetov v prvem razredu. Učenci pridobivajo izkušnje s tujim jezikom s poudarkom na spodbujanju in razvijanju slušnih in govornih zmožnosti v kontekstu celostnega učenja v učnih okoliščinah.

V pouk vključujemo poleg besedne tudi nebesedne prvine komunikacije, ki so sestavni del sporazumevanja.

3.1 Cilji

Učenci spoznavajo, da jezik ni le sporočanje, temveč tudi sredstvo mišljenja in jezikovnega zavedanja ter opazovanja jezikovne in kulturne različnosti. Pri tem razvijajo te jezikovne cilje:

- poslušanje in slušno razumevanje,
- govorno sporočanje in sporazumevanje,
- posredovanje ali mediacija.

² Usklajen s SEJO: Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje (2011).

Zgoraj naštetih cilji so prepleteni, soodvisni in se največkrat razvijajo in uresničujejo celostno v odprtem didaktičnem pristopu. V tujem jeziku s pomočjo opazovanja, primerjanja, sklepanja, razčlenjevanja, urejanja, razvrščanja z lastnim raziskovanjem in odkrivanjem učenci dosegajo tudi cilje drugih učnih predmetov.

V nadaljevanju so podrobneje predstavljeni cilji, predvideni za prvi razred.

Poslušanje in slušno razumevanje

Učenci:

- razvijajo zvočno občutljivost jezika in prepoznavajo ter preizkušajo značilnosti jezika (ritem, intonacija, izgovarjava);
- razvijajo strategije poslušanja in slušnega razumevanja (pozorno poslušanje, razumevanje navodil, jezik razreda, razumevanje glavnih idej itn.);
- razumejo in se odzivajo na pogosto rabljeno besedišče v skladu s predlaganimi vsebinami;
- razumejo temeljne sporazumevalne funkcije (pozdravi, zahvala, opravičilo ipd.) in se odzivajo nanje;
- spoznavajo izvorna besedila v tujem jeziku, kot so pesmi, izštevanka, pravljice, opisi dogajanj, navodila in podobno, ter tako razvijajo medkulturne in večjezikovne spretnosti/zmožnosti;
- se odzivajo nebesedno (mimika, geste, igre vlog ipd.) in besedno (krajši besedni odzivi).

Govorjenje

Učenci:

- preizkušajo spretnosti/zmožnosti izgovarjave, intonacije in ritma tujega jezika;
- razvijajo osnovne spretnosti/zmožnosti govornega sporazumevanja in sporočanja (ritmizirajo, pojejo primerna izvorna besedila v tujem jeziku, poimenujejo predmete in opisujejo dogajanje na slikah itn.) v skladu z obravnavanimi vsebinskimi področji;
- uporabljajo osnovne vzorce socialne interakcije (nebesedno podporo v govoru, npr. mimika, geste), jezikovne označevalce družbenih razmerij, npr. pozdrave, naslavljanja in nekatere vljudnostne dogovore (npr. zahvala, opravičilo);
- uzaveščajo osnovne medkulturne značilnosti pri govorjenju v tujem jeziku;
- se besedno odzovejo na slišano oz. videno;
- se preizkušajo v spontanem sporazumevanju v tujem jeziku.

3.2 Vsebine

V preglednici so predlagane učne vsebine iz učnih načrtov drugih predmetov v prvem razredu, ki so primerne za izvajanje pouka prvega tujega jezika. **Vse predlagane vsebine niso obvezujoče.**

Predlagane vsebine iz predmeta šport

Praktične in teoretične vsebine	
Naravne oblike gibanja in igre	Naravne oblike gibanja Pravila enostavnih iger in spoštovanje športnega obnašanja
Atletska abeceda	Štafetne igre s prvinami tekov, skokov in metov
Gimnastična abeceda	Gimnastične vaje, tudi z različnimi pripomočki in ob glasbeni spremljavi
	Ritmika (ob glasbeni spremljavi) Preskakovanje kolebnice
Plesne igre	Gibanja posameznih delov telesa in celotnega telesa (posnemanje predmetov, živali, rastlin, pravljичnih junakov s pantomimo – ob glasbeni ali ritmični spremljavi) Gibanje ob notranjih in zunanjih spodbudah (različne zvrsti glasbe, različni predmeti, drobno orodje) Interpretacija različnih enostavnih ritmov s ploskanjem in preprostim gibanjem Vaje dihanja in sproščanja
	Otroški plesi: izštevanke, rajalne igre, plesne igre idr.
Igre z žogo	Poigravanje z baloni in različnimi žogami z roko, nogo, glavo, palico ali loparjem na mestu in v gibanju Nošenje in kotaljenje različnih žog na različne načine Vodenje žoge z roko, nogo in palico na mestu, v gibanju naravnost in s spremembami smeri
	Zadevanje različnih mirujočih ciljev s kotaljenjem žoge, metanjem z roko in udarjanjem žoge z nogo ali palico
	Štafetne igre z žogo Elementarne in male moštvene igre z žogo

Predlagane vsebine iz predmeta spoznavanje okolja

Tematski sklopi	Vsebine
Čas	Časovni potek in zaporedje dogodkov Teden, dan, letni časi
Prostor	Orientacija v prostoru Domači kraj
Snovi	Lastnosti predmetov in snovi
	Spreminjanje oblike snovi (gradiv) Iz snovi izdelujemo uporabne predmete
Sile in gibanje	Gibanje
Pojavi	Vremenska stanja (sončno, oblačno, deževno, vetrovno ipd.) Vremenski koledar
Živa bitja	Pogoji za življenje živali in rastlin
Človek	Zdravo življenje in rast (prehrana, gibanje, počitek, higiena)
Jaz	Človek posameznik kot enkratno in neponovljivo bitje
Skupnosti	Družinski člani, šola
	Prazniki doma in po svetu
Odnosi	Pravila družbenega življenja Osnovna šolska pravila Delo in prostočasne dejavnosti
Promet	Varna pot v šolo Prometna sredstva Model prometa v okolici šole (gradnja s sestavljanke)
Okoljska vzgoja	Onesnaževanje okolja

Predlagane vsebine iz predmeta matematika

Tema	Sklop	Vsebine
Geometrija in merjenje	Orientacija	Orientacija v prostoru in na ravnini
	Geometrijske oblike in uporaba geometrijskega orodja	Telesa Liki Črte
	Merjenje	Dolžina Masa Prostornina
Aritmetika in algebra	Naravna števila in število 0	Naravna števila do 20 in število 0
	Računske operacije in njihove lastnosti	Seštevanje in odštevanje v množici naravnih števil do 20 Zakon o zamenjavi ($a + b = b + a$)
Druge vsebine	Logika in jezik	Množice Predstavitev množic
Obdelava podatkov	Prikazi	Preglednice Prikazi

Predlagani tematski sklopi iz predmeta glasbena umetnost

Glasbene dejavnosti	Tematski sklopi
Izvajanje glasbe: <ul style="list-style-type: none">• petje• igranje	Napovejmo vreme Pogovarjajmo se v živalskih jezikih Glasbene uganke Spremenimo se v glasbila Naredimo ropotulje in zaigramo z njimi
Ustvarjanje glasbe	Uglasbimo pravljico Uglasbimo čestitko Izmišljamo si glasbo za pesmi, zvočne uganke in zgodbe
Poslušanje glasbe	Glasba pripoveduje Pripravimo koncert Poiščimo živali v glasbi

Predlagane vsebine iz predmeta likovna umetnost

Področje		Operativni cilji in pojmi
Oblikovanje na ploskvi	Risanje	Točka – pika Linija – črta Risanje, risba Risarska podlaga Risarski materiali, risarski pripomočki
	Slikanje	Barva, ploskev, mešanje barv, slikanje, slika, slikar Slikarska podlaga Slikarski materiali Slikarski pripomočki
Grafika		Odtis

4 STANDARDI ZNANJA

Minimalni standardi znanja so označeni s **poudarjenim tiskom**.

4.1 Poslušanje in slušno razumevanje

Učenec ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito spretnost/zmožnost poslušanja in slušnega razumevanja. Pokaže jo tako, da:

- **prepozna, da je besedilo v tujem jeziku** (prepozna ciljni tuji jezik med drugimi jeziki);
- **razume pogosto rabljena in z gestami oz. mimiko podprta navodila za delo v razredu**;
- **razume izbrane podatke in nekatere podrobnosti** (besed, besednih zvez, fraz) v govorjenih besedilih z znano tematiko na podlagi vidnih in drugih opor;
- prepozna nekatere okoliščine sporazumevanja in jasno izražena čustva govorcev.

Besedila, ki jih učenci poslušajo/gledajo, so posredovana večinoma v medsebojni komunikaciji v živo, so pa tudi posneta ali posredovana prek medijev in imajo te splošne lastnosti:

- so kratka, prilagojena in jasno strukturirana s ponavljanji oz. vzporednimi strukturami;
- število govorcev je omejeno in njihove vloge so popolnoma jasne;
- besedila so govornjena v standardnih različicah tujega jezika, govor je prilagojen, počasen in razločen (v besedilu so lahko tudi dolgi premori);
- navezujejo se na učencu znane teme iz vsebinskih področij drugih predmetov v prvem razredu;
- imajo konkretno vsebino;
- vsebujejo konkretno, pogosto rabljeno besedišče in preproste slovnične strukture;
- govornjena besedila spremlja bogata nebesedna in druga podpora;
- ni motečih šumov in drugih zvočnih motenj.

Primeri besedil: posamezna poimenovanja, fraze, povedi, besedila: basni, dialogi, otroška dramska besedila, izštevanka, problemske naloge, razlage in navodila za razredne in druge dejavnosti, obvestila, opisi (dogajanj, oseb, živali, stvari, prostora, kraja, postopka), pesmi (poezija, petje), pravila, pravljice, risanke, zgodbe.

4.2 Govorno sporočanje in sporazumevanje

Učenec ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito spretnost/zmožnost govornega sporočanja in sporazumevanja. Pokaže jo tako, da sodeluje v kratkih in jasno strukturiranih sporazumevalnih dejavnostih v njemu znanih okoliščinah, ki so povezane s cilji drugih predmetov v prvem razredu, in:

- **poimenuje konkretni svet okoli sebe** (stvari, osebe, dejanja, lastnosti, živali, predmete, kraje itn.) v neposredni okolici/na slikah ipd.;
- **se sporazumeva po vzorcih;**
- poizveduje in odgovarja na preprosta vprašanja;
- **pritrjuje, zanika, izraža počutje, zahvalo, voščila in dobre želje, vljudnostne fraze**, navezuje stik, se opravičuje, se poslavlja, telefonira, uresničuje svoje interese;
- **poje, recitira pesmi, pove izštevanka.**

Značilnosti učenčevega govora na tej stopnji so:

- dosežen je sporazumevalni namen:
 - uporaba pogosto rabljenega, (poučevanega) besedišča, poimenovanja so še precej nezanesljiva;
 - odstopanja od jezikovne norme so sestavni del procesa usvajanja/učenja tujega jezika;
 - uporaba sporazumevalnih strategij;
 - upoštevanje osnovnih pravil medkulturnega sporazumevanja, primernih kognitivnemu in jezikovnemu razvoju učencev.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Učenje tujega jezika v prvem razredu je specifično, zato mora poučevanje potekati po načelih, ki veljajo za zgodnje učenje in poučevanje. Ko govorimo o posebni didaktiki poučevanja tujih jezikov v prvem razredu, govorimo predvsem o sodobnem, odprtem didaktičnem konceptu. V primerjavi s tradicionalnim poukom tujega jezika le-ta izkazuje večdimenzionalnost, ki se nanaša na kognitivne, kulturne, jezikovne in vsebinske dimenzije učenja. Te ustvarjajo okvir za vključevanje znanja, spretnosti in razumevanje vsebin, uporabo jezika in razvijanje ustreznih miselnih procesov. Tak pristop učenca nagovarja celostno, saj mu omogoča (samo)uresničevanje, usvajanje novih nejezikovnih vsebin oz. nadgradnjo obstoječih in pridobivanje (tuje)jezikovnih znanj ter razvijanje različnih učnih strategij.

5.1 Uresničevanje ciljev predmeta

Učenje tujih jezikov v prvem razredu naj bi bilo čim bližje naravnemu pridobivanju prvega jezika, pri čemer razvoj prvega jezika podpira izgrajevanje znanja tujega jezika in obratno, saj znanje tujega jezika obenem pozitivno deluje na razvoj prvega jezika. To se odraža pri ciljih in medpredmetnih povezavah, kakor tudi pri organiziranju samega pouka. Pouk mora biti glede na spoznanja o učenju jezikov naravnano situacijsko in doživlajsko. Vključuje naj celostni, veččutni (uporaba vseh čutil) in komunikacijski pristop, kar pomeni vključevanje jezikovnih in nejezikovnih prvin (npr. govorica telesa, gestikulacija), s katerimi učenec širi tujejezikovne strukture, ob tem pa razvija čustvene, ustvarjalne, socialne in kognitivne spretnosti. Ker je v središču pouka na tej stopnji razumevanje, je treba učencem ponuditi veliko več jezikovnega vnosa in različnih možnosti za soočanje z jezikom, še preden bodo sami začeli tvoriti/sporočati v tujem jeziku. Učitelj izbira sodobne in ustrezne metode/pristope poučevanja, ki spodbujajo raziskovanje, svobodno izražanje lastnih doživljanj, izkušenj in spoznanj, v katerih se učenci počutijo spodbudno, varno in sprejeto. Kakovostna izvedba pouka je v veliki meri odvisna tudi od timskega dela, ki omogoča večjo didaktično in metodično pestrost realizacije ciljev učnih načrtov prvega razreda. Še posebej izpostavljamo pomen in vlogo timskega načrtovanja na ravni prvega razreda.

Posebnosti poučevanja učencev v prvem razredu glede na njihove razvojne značilnosti in jezikovni razvoj

Pridobivanje tujega jezika naj poteka ob igralnih ter gibalnih dejavnostih. Tako ohranjamo notranjo motivacijo pri učencih, kar vpliva na njihovo večje sodelovanje pri pouku, interes in veselje do učenja tujega jezika.

Vsebine, ki jih obravnavamo pri pouku, ter izbrane učne metode in pristopi so pogojeni s starostjo učencev in njihovo kratkotrajno pozornostjo, so čustveno in kognitivno sprejemljive, privlačne, uporabne in zabavne ter spodbujajo učence k vključevanju, razvijanju domišljije in ustvarjalnosti. V prvem razredu so učenci na razvojni stopnji konkretno operativnega mišljenja, kar pomeni, da mora biti učenčevo sicer logično in fleksibilno mišljenje podprto s predstavljanjem konkretnih okoliščin.

Pouk je organiziran konkretno, v situacijskih priložnostih in pogostem izmenjavanju različnih krajših aktivnosti. Uporaba konkretnih gradiv (npr. igrač, lutk, predmetov), vizualne podpore (npr. ilustracij, fotografij, posterjev), glasbe (npr. pesmi, izštevank, gibalnih pesmi) in spodbujanje učencev k veččutnemu učenju omogoča ustvarjanje povezav in pridobivanje asociacij na obravnavane vsebine, kar pripomore k boljši zapornitvi in uporabi naučenega.

Prvi korak pri izgrajevanju sporazumevalne zmožnosti je razumevanje. Vedno razumemo več, kot lahko sporočamo. Na temeljih usvajanja prvega jezika moramo tudi pri usvajanju drugih jezikov upoštevati načelo tihe dobe, preden od učencev zahtevamo dejavno sporočanje. Naloga učitelja je predvsem v tem, da učence spodbuja k miselnim aktivnostim, ki jim ponujajo veliko jezika (z opisovanjem, s pojasnjevanjem, z razlaganjem, branjem in s pripovedovanjem zgodb ali pravljic). Izbrani pristopi naj vključujejo različne učne oblike (npr. individualno delo, delo v paru in delo v večjih oz. manjših skupinah).

5.2 Individualizacija in diferenciacija

Učencem glede na zmožnosti in druge posebnosti diferenciramo pouk tujega jezika v prvem razredu v fazi načrtovanja, izvajanja ter preverjanja napredka. Pri tem smo še posebno pozorni na specifične skupine in posameznike, katerim prilagodimo vsebine, metode in oblike dela ter jim omogočimo vključitev v individualne in skupinske pomoči ter druge oblike dela. Vzgojno-izobraževalno delo temelji na konceptih, smernicah in navodilih, sprejetih na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje:

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,³
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,⁴
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,⁵
- Smernice za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole.⁶

5.3 Preverjanje in ocenjevanje znanja

5.3.1 Preverjanje znanja

Preverjanje znanja izvajamo z upoštevanjem načel formativnega spremljanja, in sicer:

- spremljamo doseganje tako jezikovnih kot vsebinskih ciljev;
- upoštevamo, da učenec na področju sprejemniških tujejezikovnih spretnosti/zmožnosti (slušno razumevanje) napreduje hitreje kot na področju tvorbnih, zato učitelj konkretizira ravni znanja za posamezen standard z izdelanimi opisnimi merili; učenec na podlagi meril dobi poglobljeno povratno informacijo o svojem znanju za vsako od jezikovnih spretnosti/zmožnosti že v procesu učenja;
- upoštevamo, da lahko imajo nekateri učenci tudi daljšo »tiho dobo«, kar pomeni, da morda nekaj časa ne bodo govorili v ciljnem jeziku, v takih primerih odložimo preverjanje govora, dokler učenci niso pripravljene na to;
- v prvem razredu govorimo o porajajočih se znanjih in spretnostih, ki jih upoštevamo tudi v procesu spremljanja napredka učencev. V ta namen lahko uporabljamo zapise, ki so v pomoč učitelju in učencu.

V prvem razredu so učenci še na ravni senzibilizacije, zato je zelo pomembno, da v tem obdobju celostno začutijo jezik, njegovo melodijo in ritem ter ga vzljubijo. Prav tako se je treba zavedati dejstva, da vsi učenci ne napredujejo enako hitro in ne na enak način, tudi ne enako hitro glede na posamezno jezikovno zmožnost.

³ Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

⁴ Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

⁵ Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

⁶ Sprejete na 123. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 18. 6. 2009, dopolnjene na 152. seji 25. 10. 2012.

Pri preverjanju znanja upoštevamo načela:

- učenčevo znanje preverjamo na podlagi raznovrstnih nalog in tem;
- učenčevo znanje skladno s cilji preverimo v vseh opisanih jezikovnih spretnostih/zmožnostih;
- upoštevamo več učenčevih izdelkov v daljšem časovnem obdobju;
- učenec svoj napredek presoja s samorefleksijo in samovrednotenjem ves čas pedagoškega procesa in dejavno sodeluje pri postavljanju in uresničevanju ciljev ter določanju in uporabi meril za vrednotenje znanja.

Preverjanje poslušanja in slušnega razumevanja bodo učenci pokazali tako, da se bodo nebesedno (z gibi, gestami, mimiko, z opravljanjem dejavnosti po navodilih itn.) odzvali na slišano besedilo. Primeri: učenci slišijo besedilo (navodila, opise, besedne probleme itn.) in opravijo dela/dejavnosti po navodilih, izdelajo stvar, narišejo risbo (slikovni narek), uredijo (npr. sličice po vrstnem redu dogodkov v besedilu), izberejo slike/fotografije, ki prikazujejo slišane stvari/osebe/dejanja, prenesejo podatke v drugo obliko (npr. v tabelo).

Preverjanje razumevanja poslušanega ali branega besedila učenci pokažejo tudi z odzivom v maternem/prvem in postopoma tudi v tujem jeziku.

Glede na to, da se učenci različno sporazumevajo, bodo preverjanje govorjenja pokazali tako, da opazujejo in poimenujejo, kar vidijo ali zaznajo z drugimi čuti (otipajo, vonjajo), ugibajo, izrazijo svoj odnos, dramatizirajo, pojejo, recitirajo itn.

5.3.2 Ocenjevanje znanja

Ocenjevanje znanja poteka v skladu z veljavno zakonodajo. V prvem razredu z opisnimi ocenami izrazimo, kako učenec napreduje glede na opredeljene cilje oziroma standarde znanja v učnem načrtu.

Načini ocenjevanja so ustni ter pisni odgovori in drugi načini v skladu s pravilnikom.

Pri poslušanju in slušnem razumevanju si učitelj pomaga z učenčevimi grafičnimi prikazi, likovnimi in tehničnimi izdelki, obkroževanjem ali/in povezovanjem sličic, s prenašanjem podatkov v drugo obliko, itn.

Pri govornem sporočanju in sporazumevanju si učitelj pomaga s poimenovanji, komentarji, napovedovanji, dopolnjevanji, igro vlog, opisi postopkov itn.

5.4 Informacijska tehnologija

Razvita digitalna zmožnost ne prispeva le k razvoju znanja, temveč tudi k ustvarjanju novih načinov razmišljanja, hkrati pa pripravlja in vzgaja mlade za življenje v sodobni informacijski družbi.

Učenci se učijo varne uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije in prepoznajo računalnik in druga informacijsko-komunikacijska sredstva kot medije, ki jim dajejo možnosti raziskovanja, učenja in sprostitve.

Z uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije razvijamo medkulturno zmožnost, tako da učencem prikazujemo avtentične glasbene ali videoposnetke ter spodbujamo besedno, glasovno in vizualno ustvarjalnost (npr. izdelava stripov, slikanje in risanje s

pomočjo računalniških programov). Poudarek je na poslušanju avtentičnih govorcev, v avtentičnem okolju.

Vključevanje informacijske in komunikacijske tehnologije v pouk je smiselno le, če ta prispeva k lažjemu razumevanju učnih vsebin, ohranjanju motivacije za učenje in izboljšanju učnih rezultatov. Učitelj naj pri načrtovanju pouka razmisli o prednostih, ki jih prinaša informacijska in komunikacijska tehnologija, opredeli cilje ter izbere primerno učno in programsko okolje.

5.5 Medpredmetne povezave

Cilj povezovanja predmetov je spodbujanje celostnega učenja in poučevanja, zato ne poteka le na ravni vsebin, temveč tudi na ravni procesnih znanj (npr. iskanje virov kot spretnost) in na konceptualni ravni (npr. poglobljanje razumevanja istih pojmov pri različnih predmetih). Tak pristop k poučevanju tujih jezikov je značilen za različne modele CLIL (angl. Content and Language Integrated Learning).⁷

Pri predstavljenih povezavah tujega jezika z drugimi predmeti v prvem razredu kot mogoča navajamo tista vsebinska področja, pri katerih gre za prekrivanje oz. dopolnjevanje ciljev drugih predmetov v prvem razredu in ciljev pouka tujega jezika. Te povezave omogočajo razvijanje jezikovnih spretnosti/zmožnosti na različne načine (npr. kot motivacijski uvod v temo, usvajanje novih znanj ali/in v fazi utrjevanja ali nadgradnje snovi) ter v kombinaciji različnih metod (igra vlog, demonstracija, eksperimentiranje idr.).

Slovenščina

Predmet slovenščina se prek sporazumevalnih in drugih dejavnosti učencev ter preko tem in vsebin obravnavanih besedil povezuje ne le s tujim jezikom, temveč z vsemi predmetnimi področji, saj je tudi učni jezik.

Šport

Cilje športa je treba vključevati tudi v pouk tujega jezika kot način sproščenega in celostnega učenja, ki povezuje cilje skoraj vseh predmetov v prvem razredu. Učni načrt za šport med splošnimi cilji navaja zadovoljitev učenčeve prvinske potrebe po gibanju in igri, oblikovanje pozitivnih vedenjskih vzorcev, spodbujanje gibalne ustvarjalnosti, razbremenitev in sprostitiv, kar so tudi cilji tujega jezika, saj je gib(anje) pomemben dejavnik ustvarjalnega ponazarjanja pomena, ki presega meje govora (pri tujem jeziku tako imenovani TPR⁸).

Nekaj možnih povezav s tujim jezikom in cilji učnega načrta za šport: *naravne oblike gibanja in igre*: izvajajo različne gibalne igre (v telovadnici in na prostem), oblikujejo pozitivne vedenjske vzorce (strpno in prijateljsko vedenje v skupini, upoštevanje pravil v igrah in športnega obnašanja; *atletska abeceda*: štafetne igre z različnimi prvinami; *gimnastična abeceda*: izvajajo gibanja v različnem ritmu ob glasbeni spremljavi; *plesne igre*: posnemanje najrazličnejših predmetov, živali, pojavov in pojmov v naravi (ob glasbeni ali ritmični spremljavi), izražanje svojih občutkov z gibanjem; *igre z žogo*: izvajajo osnovne prvine

⁷ V strokovni literaturi je CLIL oz. EMILE (L'enseignement d'unematière par l'intégration d'unelangueétrangère) različno poimenovan, npr. Content-based Language Instruction, FLAC – Foreign Languages across the Curriculum, fremdsprachlicher Sachfachunterricht, pouk nejezikovnega predmeta/nejezikovnih vsebin v tujem jeziku itn. Vsa navedena poimenovanja izpostavljajo določene aspekte in so kulturno in družbeno pogojena. V učnem načrtu avtorji sledijo evropskim smernicam in uporabljajo nevtrarno oznako oz. kratico CLIL.

⁸ Total Physical Response (slov. *Popolni telesni odziv*).

atletike, gimnastike in iger z različnimi žogam; izpeljava orientacijskega pohoda, lahko tudi delno s poslušanjem in branjem navodil v tujem jeziku.

Potreba po gibanju je ena izmed temeljnih razvojnih značilnosti učencev v prvem obdobju, zato morajo biti sestavine športa tudi sestavni del učenja tujih jezikov v 1. razredu (kot uvodne motivacije, igre za sprostitev, zaključek).

Spoznavanje okolja

Povezovanje s predmetom spoznavanje okolja je za učenje tujih jezikov naravno in spontano, saj cilji obeh predmetov izhajajo iz otroka (človeka) in njegovega okolja. Najpomembnejša cilja predmeta sta razumevanje okolja in razvijanje spoznavnega področja, ki se uresničujeta z aktivnim spoznavanjem okolja.

Nekaj možnih povezav s tujim jezikom in cilji učnega načrta za spoznavanje okolja: *čas*: spoznajo časovni potek dogodkov (dan, teden, letni časi); *prostor*: spoznajo okolico šole in poti v šolo ter uporabijo temeljne pojme v zvezi s pokrajinskimi značilnostmi okolice šole (zadaj, spredaj, levo, desno, zgoraj, spodaj); *snovi*: vedo, da obstajajo trde snovi in tekočine, znajo preoblikovati z gnetenjem, valjanjem, rezanjem, striženjem; *sile in gibanje*: znajo razstaviti in sestaviti preprosto tehnično igračo; *pojavi*: znajo spremljati in zapisovati vremenska stanja, znajo primerjati vremenska stanja v različnih letnih časih ter oblikovati preprost vremenski koledar; *živa bitja*: znajo poiskati razlike in podobnosti med rastlinami in živalmi; *človek*: poznajo svoje telo in znajo poimenovati zunanje dele telesa; *jaz*: znajo se predstaviti z osnovnimi podatki, poznajo različne čustvene izraze pri sebi in drugih (veselje, navdušenje, strah, jeza, žalost); *skupnosti*: uporabljajo poimenovanja za družinske člane, poznajo ime šole, ki jo obiskujejo, poznajo imena in priimke učiteljev in vzgojiteljev, ki jih učijo, poznajo prostore in delavce v šoli; *odnosi*: poznajo osnovna šolska pravila; *promet*: opazujejo in spoznajo prometne poti v okolici šole in poznajo varno pot v šolo, znajo zgraditi model okolice šole in na njem simulirajo promet in prometne razmere.

Pri naravoslovnih vsebinah je poudarek na raziskovanju in veččutnem učenju. Če je le mogoče, naj učenci okolje spoznavajo neposredno in aktivno, stvari naj opazujejo in opisujejo, kar vodi tudi k razvoju jezika.

Matematika

Tudi matematika s svojimi splošnimi cilji odpira vrata tujemu jeziku: učenci spoznavajo uporabnost matematike v vsakdanjem življenju. V prvem razredu je poudarek na razvoju številskih in količinskih predstav, ki temeljijo na praktičnih dejavnostih, ob didaktični igri in z uporabo konkretnih gradiv, nazornih ponazoril, primernih didaktičnih sredstev itn.

Nekaj možnih povezav s tujim jezikom in cilji učnega načrta za matematiko: *orientacija*: učenci razvijajo prostorske in ravninske predstave, torej opredelijo položaj predmeta glede na sebe oz. glede na druge predmete in se znajo pri opisu položajev pravilno izražati (nad/pod, zgoraj/spodaj, desno/levo), premikajo se po navodilih po prostoru, orientirajo se na ravnini (na listu papirja); *geometrijske oblike in uporaba geometrijskega orodja*: izdelajo modele teles in likov ter jih opišejo, rišejo prostoročno črte in like; *merjenje*: ocenijo in primerjajo količine za dolžino, maso in prostornino (najkrajši, najdaljši, najtežji, najlažji, največja, najmanjša prostornina ipd.), merijo dolžino, maso in prostornino z nestandardnimi enotami (z relativnimi in konstantnimi); *naravna števila in število 0*: štejejo, zapišejo in berejo števila do 20, vključno s številom 0, ocenijo število predmetov v množici, uredijo po velikosti množico naravnih števil do 20, določijo predhodnik in naslednik danega števila, prepoznajo, nadaljujejo in oblikujejo zaporedja števil, primerjajo števila po velikosti; *računske operacije in njihove lastnosti*: seštevajo in odštevajo v množici naravnih števil do 20, vključno s številom 0

(prehod: ob konkretnih pripomočkih s štetjem čez desetico); *logika in jezik*: razporejajo predmete, telesa, like, števila glede na izbrano lastnost in s tem oblikujejo množice in podmnožice (množica je rezultat procesa razporejanja); *obdelava podatkov*: predstavijo podatke z dano preglednico in s figurnimi prikazi.

Glasbena umetnost

Pri glasbeni umetnosti je v ospredju govorica glasbe. Pri pouku tujega jezika so učenci postavljeni v primerljiv položaj s poukom v učnem jeziku, saj glasba ni vezana na posamezni jezik. To nedvomno zelo pozitivno vpliva na njihovo samopodobo in tudi razvijanje jezikovnih zmožnosti.

Otrok se v tem obdobju s pomočjo petja in ritma z lahkoto in veseljem uči tujega jezika, ob smiselnem vključevanju pesmi drugih kultur, ritmičnem izrekanju otroških besedil, izštevank in uganek ki naj bodo raznovrstna in zanimiva, ter se seznanja z novimi glasbili. Pozorno poslušanje je vsekakor pogoj za uspešno učenje tujega jezika. Glasbene didaktične igre, igre odmeva in glasbene uganke so oblike glasbenih dejavnosti, ki omogočajo spoznavanje glasbenih prvin, spodbujajo razvoj temeljnega ritmičnega, melodičnega in harmonskega posluha, razvijajo izvajalske spretnosti, širijo in poglobljajo glasbeni spomin ter spodbujajo uporabo glasbenega izrazja. Procesi in oblike ustvarjalnosti vključujejo poustvarjanje glasbenih vsebin, glasbeno produkcijo (izmišljanje in dopolnjevanje glasbenih vsebin) ter ustvarjalno izražanje glasbenih doživetij in predstav.

Likovna umetnost

Tako kot glasbena tudi likovna govorica otroku omogoča interpretacijo, ki ni vezana na jezik, a ga nedvomno bogati. Izbira likovnih motivov naj temelji na učenčevih predstavah iz njegovega doživljajskega sveta.

Učenci preizkušajo različne risarske materiale in pripomočke, opazujejo in primerjajo zglede linij v naravi, okolju, likovnih delih, pri risanju uporabijo preprosta računalniška orodja, izkustveno mešajo barve in mešajo primarne barve ter s tem dobijo sekundarne barve, razvijajo občutek za svetljenje in temnenje barv in naslikajo sliko s svetlimi in temnimi barvami, razvijajo prostorske in ravninske predstave, ki kot temeljna predopisemenjevalna zmožnost pripomorejo k uspešnejšemu branju in pisanju.

Izdelke, ki nastanejo pri likovni umetnosti (npr. voščilnice, upodobitve življenjskih okolij in živih bitij, avtoportreti idr.), lahko uporabimo kot podlago za jezikovne dejavnosti pri tujem jeziku.

Velja pa izpostaviti pasti iz prakse medpredmetnega povezovanja tujega jezika z likovno umetnostjo, ki se prepogosto sprevrže v risanje ali barvanje »kar tako«, brez natančno načrtovanih ciljev.

6 ZNANJE IZVAJALCEV

Učitelj angleščine v prvem razredu osnovne šole mora imeti znanja s področja poučevanja v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole in s področja poučevanja angleščine. Učitelj nemščine v prvem razredu osnovne šole mora imeti znanja s področja poučevanja v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole in s področja poučevanja nemščine.